

G E H E I M

VIERING VAN HET 10-JARIG BESTAAN VAN DE VREDESBEWEGING IN NEDERLAND OP 26 APRIL 1959 TE AMSTERDAM.

S a m e n v a t t i n g

Het algemeen bestuur van de communistische Nederlandse Vredesraad heeft tijdens de herdenking van het 10-jarig bestaan van de vredesbeweging enkele acties besproken, waarbij samenwerking met vertegenwoordigers van niet-communistische organisaties mogelijk zou zijn. Sommige leden hadden kritiek op het door de administrateur A.M. VELTMAN (communist) gegeven financiële overzicht, dat te summar was gehouden.

Op een gecombineerde vergadering van het algemeen bestuur met vertegenwoordigers van plaatselijke vredescomité's deed zich een duidelijk conflict voor. Mevrouw M.B. MINNAERT-COELINGH, echtgenote van de bekende Utrechtse hoogleraar, hield een redevoering over het Duitse probleem, waarbij zij - in strijd met de tevoren gemaakte afspraak - zich te buiten ging aan politieke verwijten tegen de Bondsregering en de houding van de Westerse mogendheden.

Op instigatie van de NVR-voorzitter Dr. W.H. van DOBBEN sprak daarna een ander lid van het algemeen bestuur, L. BOAS. Deze veroordeelde de rede van mevrouw MINNAERT en hield een tegen-betoog.

Tijdens de vergadering werd een motie aangenomen, waarin de regering verzocht werd geen wapendepots op Nederlands grondgebied toe te laten en geen partij te kiezen in de geschillen tussen Oost en West inzake Duitsland en Berlijn.

27 mei 1959

G E H E I M

G E H E I M

VIERING VAN HET 10-JARIG BESTAAN VAN DE VREDESBEWEGING IN NEDER-
LAND OP 26 APRIL 1959 TE AMSTERDAM.

Op de dag van de viering van het 10-jarig bestaan der Nederlandse Vredesbeweging werden twee vergaderingen gehouden. De eerste was een huishoudelijke vergadering van het Algemeen Bestuur van de Nederlandse Vredesraad (NVR) ter bespreking van de huidige taken; de tweede een bijeenkomst van de Raad met de voornaamste bestuurders van plaatselijke vredescomité's.

Huishoudelijke vergadering.

De huishoudelijke vergadering was gewijd aan de plannen van de NVR ter bijwoning van de bijzondere zitting van de Wereldvredesraad in Stockholm (8 - 13 mei) en de afvaardiging van een brede delegatie naar Luik (België), alwaar op 10 mei een West-Europese conferentie gehouden werd van "vredesstrijders" uit Frankrijk, België, Duitsland en Nederland.

Aangezien de Wereldvredesraad schriftelijk had medegedeeld geen geld beschikbaar te kunnen stellen voor de reis van een Nederlandse afvaardiging naar Stockholm, werd besloten slechts één gedelegeerde van de NVR daar heen te zenden. Zo mogelijk wilde men ook een vertegenwoordiger van "Kerk en Vrede" uitnodigen, voor wien mogelijk wél financiële steun van de WVR kon worden verkregen.

De Nederlandse Vredesraad hoopte Ds. K. STRIJD daartoe bereid te vinden, doch deze had zich reeds door andere afspraken gebonden. Hij had echter toegezegd om waar mogelijk in de toekomst de initiatieven van de NVR te ondersteunen.

Het financiële overzicht over de inkomsten en uitgaven van de Nederlandse Vredesraad, dat door de administrateur A.M. VELTMAN (communist) werd gepresenteerd, was zeer summier en verschafte het bestuur in feite geen inzicht. Kritiek daarop ontbrak dan ook niet. Later erkende VELTMAN in een vertrouwelijk gesprek, dat de post "inkomsten" van het blad "Vrede", door hem in het overzicht op f 16.000.- gesteld, grotendeels fictief was en op een ruwe schatting berustte.

G E H E I M

G E H E I M

De afvaardiging naar de West-Europese conferentie in Luik omvatte circa 50 personen. De Vredesraad had een bustocht naar deze Belgische stad georganiseerd en uitnodigingen verzonden aan eigen medewerkers, aan "Kerk en Vrede", het "Comité Stopzetting Atoomproeven", de "Pleingroep" rond Pater JELSMA, "Pax Christi" en aan het comité "Anti Atoombom Actie" te Haarlem.

De bedoeling van deze gezamenlijke afvaardiging was onder meer een zekere band te scheppen tussen de onderscheidene, op het gebied van de vrede werkende organisaties in Nederland. (T.z.t. zal een afzonderlijk rapport worden samengesteld over het verloop van de conferentie te Luik).

Gecombineerde zitting.

De gecombineerde zitting van de Nederlandse Vredesraad met kaderleden van de voornaamste plaatselijke comité's vond na de huishoudelijke vergadering plaats.

Dr. W.H. van DOBBEN, voorzitter van de NVR, opende met een korte beschouwing over de vredesbeweging in Nederland. Hij accentueerde, dat de NVR een a-politieke organisatie is, die niet werkt ten behoeve van A of B, maar samen met iedereen vóór iedereen.

Tijdens deze bijeenkomst manifesteerde zich een duidelijke controverse tussen Van DOBBEN en het lid van het Algemeen Bestuur L. BOAS enerzijds en de communistische leden van de Nederlandse Vredesraad anderzijds.

In voorafgaand overleg had Mevr. M.B. MINNAERT-COELINGH, echtgenote van de Utrechtse hoogleraar prof. M.G.J. MINNAERT, voorgesteld een redevoering te houden over de politieke en economische ontwikkeling in West-Duitsland. Mevr. MINNAERT, die geen lid is van de CPN doch sterk met het communisme sympathiseert, gaf reeds tijdens die bespreking blijk, fel te willen protesteren tegen het beleid en de politiek van de regering der Bondsrepubliek. Dr. van DOBBEN was daar echter niet voor te vinden, daar een felle anti-Duitse houding z.i. niet paste in de principiële opzet van de Vredesbeweging. Tijdens het vooroverleg kwam men dan ook overeen, dat Mevr. MINNAERT wél over Duitsland zou spreken (op welk terrein zij in de NVR als meest deskundige geldt), doch in gematigde zin, d.w.z.

G E H E I M

in overeenstemming met de doelstellingen en de taken van de vredesbeweging, zoals Van DOBBEN die zag.

In de vergadering van 26 april week Mevr. MINNAERT echter geheel van deze overeenkomst af. Zij bracht heftige kritiek op de West-Duitse regering, die zij van fascistische en nazistische tendenzen beschuldigde. Zij viel de NAVO aan, die volgens haar "onmenselijke eisen stelde" op het gebied van de bewapening en oorzaak was van de economische achteruitgang van het Westen. Speciaal fulmineerde zij tegen de vestiging van raketbases in West-Europa en tegen het Nederlandse voornemen West-Duitse wapendepots op ons grondgebied toe te laten.

Fel hekelde zij ook het optreden van West-Berlijns burgemeester Willy BRANDT, die zij een politiek avonturier en een oplichter noemde, wiens verleden (in de tijd van Hitlers machtsperiode) verre van vlekkeloos zou zijn geweest.

Dr. van DOBBEN, kennelijk geërgerd door dit optreden van Mevr. MINNAERT, liet daarna - buiten de agenda om - een rede uitspreken door L. BOAS voornoemd, die zich niet minder fel dan zijn voorgangster in tegengestelde zin uitsprak. Hij was van oordeel, dat de Nederlandse Vredesbeweging, in de jaren '50 - '51 een organisatie met werkelijk brede basis, vele oude medewerkers verloren had doordat zij in het moeras van de partij-politiek terecht gekomen was. Hij weersprak vele mededelingen van Mevr. MINNAERT en vond haar toespraak gevaarlijk en onwaardig. BOAS verklaarde in de (communistiche) pers wel eens te zijn aangeduid als "een onbekend leraartje uit Nederland", doch dat predicaat best te willen dragen, daar er vele onbekende leraartjes zijn, die de zaak zien zoals hij. De NVR zal er goed aan doen met deze onbekenden rekening te houden, wanneer hij prijs stelt op zijn voortbestaan en op werkelijk vredeswerk.

Na Boas'rede vroeg een vijftal communisten/sympathisanten het woord. Zij wierpen olie op de golven en trachtten de scherpste hoeken van de tegenstelling glad te maken door vergoelijkende woorden naar beide zijden, zodat het geschil niet meer principieel in de

G E H E I M

vergadering kon worden uitgevochten.

N. LUIRINK, in feite degene, die tegenover het CPN-partijbestuur verantwoordelijk is voor de "juiste" gang van zaken in de Nederlandse Vredesraad, verklaarde o.m., dat in de NVR nooit een "politieke lijn is getrokken"; althans niet meer na 1956. (In het najaar van 1956 werden de gelederen van de NVR aangevuld met een aantal niet-communistische figuren, die echter sindsdien geen rol van grote betekenis hebben gespeeld).

Ook Mevr. MINNAERT kreeg nog gelegenheid voor een kort wederwoord. Haar echtgenoot onthield zich gedurende de gehele discussie van commentaar.

Hierna ontwikkelde zich nog een kort gesprek over het concrete doel van deze vergadering en werd, op voorstel van N. LUIRINK, een motie aangenomen, waarin aan de regering gevraagd werd geen wapendepots op Nederlands grondgebied toe te laten en geen partij te kiezen in de geschillen tussen Oost en West inzake Duitsland en de status van Berlijn.

Ook in deze bijeenkomst gaf VELTMAN een summier overzicht van de financiën. De kritiek van sommige leden van het Algemeen Bestuur, in de huishoudelijke vergadering reeds uitgesproken, kreeg gestalte in het voorstel van voorzitter Van DOBBEN, om een kascontrolecommissie in te stellen.

Vanuit de vergadering werd aangedrongen op nauwer contact tussen het Algemeen Bestuur en de plaatselijke comité's, door bv. de notulen van bestuursvergaderingen regelmatig aan de comité's toe te zenden en de belangrijkste vergaderingen door lokale afgevaardigden te doen bijwonen.

Het bestaande gebrek aan contact op werkniveau, één van de voornaamste oorzaken van de betrekkelijke inactiviteit van de vredesbeweging, spruit voor een groot deel voort uit gebrek aan geschikt kader. In de afgelopen jaren heeft echter ook het Algemeen Bestuur dit contact niet nadrukkelijk gezocht. Het politieke klimaat, dat na het neerslaan van de Hongaarse revolutie in 1956 in het Westen heerste, moedigde niet aan tot directe activiteit. Thans meent men echter, dat die periode definitief achter de rug is.

27 mei 1959

G E H E I M